

ANA-BABA TUTUMLARININ ÇOCUĞA ETKİSİ

Ana-baba tutumlarını genel olarak, demokratik, otoriter ve ilgisiz olarak gruplandırmak mümkündür. Aile yapısının ve çocuğa karşı tutumlarının çocuğun kişilik gelişimi üzerinde oldukça büyük rol oynadığı hemen hemen tüm kuramcıların birleştiği bir konudur. Ana-babanın tutumu gelişmekte olan çocuğa örnek model oluşturacağından kişiliğini etkiler ve özdeşim modellerinden edindiğini, benzer tutumları sergilemesi ile ortaya koyar. Ana-babaların çocuklarına yönelttikleri tutumun sağlıklı olması, büyük ölçüde onların kendi içlerinde barışık, kararlı, dengeli, huzurlu ve birbirlerine karşı sevgi ve saygılı olmalarına bağlıdır.

1. Baskılı ve Otoriter Ana-Baba Tutumu

Çocuğunu ,kendi ideallerinde yaşattığı kalıplara uygun küçük bir yetişkin yapma çabasıyla ,yola çıkan ana babaların çoğunlukla katı,baskıcı ve hoşgörüsüz bir tutum içinde olduklarını görürüz.Otoriter tutumun hakim olduğu ailelerde ceza önde tutulmuştur ve suçla orantısızdır. Ceza aileden aileye değişirse de amaç aynıdır. Çocuk ne pahasına olursa olsun yola getirilmelidir. Kimi evde bu dayakla; kimi evde de ayıpla suçlama be korkutma ile sağlanır. Kimi evde de sert bir bakış yeterlidir. Ona tanınan haklar en aza indirilmiştir

Anne babanın çocuğu sürekli eleştiriyor olması çocuğu çekingen yapar . Çocuk attığı her adımda yanlış yapma korkusu içindedir. Duygu ve düşüncelerini içine atarak onları bastırır. Bu tür ailede yetişen çocuklar aşırı hassas, kırılğan ve hastalıklı bir kişilik yapısına bürünebilirler. Aşağılık duyguları gelişmiştir.Suçlayan, cezalandıran,sürekli çocuğun her yaptığına karışan anne babanın çocukları kolayca ağlayan çocuklardır.

2.İlgisiz ve Kayıtsız Ana-Baba Tutumu

İlgisiz ana-baba çocuğun isteklerine hiç bir denetim ve sınırlama getirmeksizin kabul eden ana-babalarlardır. Bu tutumun sürekliliği çocuğun gereğinde duygu, istek ve dürtülerini denetleyebilme yeteneğinin gelişimini olumsuz yönde etkileri, vurucu ve kırıcı agresif davranışların artmasına neden olur. İlgisiz ana-baba çocuğunu ihmal hatta psikolojik bakımdan reddeder. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarından habersizdir. Nerede, ne yaptığıyla fazla ilgilenmez, varlığından rahatsız olduğundan, çocuğunu çevresinden mümkün olduğu kadar uzak tutmaya çalışır, ilgisiz ana-baba çocuğuna en az sevgi gösteren ve davranışlarına en az kontrol uygulayan ana-babadır .

İlgisiz bir ailede büyüyen çocuğun tek amacı birazcık şefkat alabilmek dikkat çekmek ve varlığını ispatlayabilmektir. Daha ileriki yıllarda ev ortamında bulamadığı ilgi ve sevgiyi dışarıda arayacaktır.Ufakta olsa sevgi mesajını farklı yorumlayacak ve sığınılacak bir liman arayacaktır. Çocuk büyüdükçe aile ile çatışmaları artacak,aileden intikam alma yollarını arayacaktır.Yaşı ilerledikçe aileden uzaklaşacaktır.Anne babanın ilgiye bakıma muhtaç olduğu zamanlarda onların yanın da olmayacaktır.Çünkü kendisinin ilgiye sevgiye ihtiyacı olduğu zamanlarda anne baba tarafından bu ilgi ve sevgi ondan esirgenmiştir.

3.Gevşek anne-baba Tutumu (Çocuk Merkezci Aile)

Gevşek ana baba tutumunda ana babanın çocuğa egemen olma ve onun üzerinde baskı kurma eğilimi yerine ,çocuğun başına buyruk yetişmesi dilediğince davranması ve çocuğun üzerinde aile denetiminin olmaması vardır.

Çocuk merkezci aileye genellikle orta yaşın üzerinde çocuk sahibi olan ailelerde ya da çocuğun kalabalık yetişkinler grubu içinde yetişen tek çocuk olması halinde sıklıkla rastlanır. Böyle bir ortamda çocuk, ailede insiyatif sahibi tek kişidir ve onun isteklerine diğer aile bireyleri kayıtsız şartsız uyarlar.

Çocuğun dengesiz bir ortam içinde abartılmış bir sevgi gösterisi içinde büyüyor olması, onun doyumsuz bir birey olmasına zemin hazırlar.

Bu tür ailelerde yetişen çocukların genel özellikleri bencil ,sorumsuz , çabuk kızan,darılan,kırılğan,her dediğinin anında olmasını isteyen , sabırsız , şımarık,zor sosyalleşen, antisosyal davranış özellikleri gösterebilirler.Ayrıca kendilerine olduklarından daha fazla değer verirler.Gururlu ,kibirli,kendini beğenen bir kişilik özelliği de sergileyebilirler. Bu tür çocuklar sosyal ortama girdiğinde ve her dediğinin olmadığını görünce hayal kırıklığına uğrar ve kendi iç kabuğuna çekilirler ve kolay kolay uyum sağlayamazlar.

4.Dengesiz ve Kararsız Ana-Baba Tutumu

Ana-babanın dengesiz ve kararsız olması, çocuğun eğitim ve gelişimini olumsuz açıdan etkiler. Bu dengesizlik ve tutarsızlık, ana-baba arasındaki görüş ayrılığından olduğu gibi anne-babanın gösterdikleri değişken davranış biçiminde de görülebilir. Anne-babanın çocuğun yanında "çocuk konusunda" birbirlerini eleştirmeleri, birinin olumlu yaklaşmasına, diğerinin olumsuz tutum ya da taraflardan birinin çocuk kayırması çok sıklıkla rastlanılan terbiye yanlışlıklarındandır .

Dengesiz, tutarsız ve kararsız anne baba tutumu çocuğun kişilik gelişimini baltalar. Çocuk hangi davranışın nerede ve ne zaman yapılmayacağını kestiremez.Neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilemez.Bu şekilde yetişen çocuklar, kendini kanıtlamak ve dikkatleri üzerine çekmek için sınırlı, ürkek yumuşak huylu,ılımlı ,söz dinleyen bir çocuk olmak ya da kendi benliğini ve bağımsızlığını göstermek için kavgacı,asabi,çabuk kırılıp öfkelenen,tepkisel bir kişilik yapısı geliştirebilir.. Çocuk kendi kişilik gelişimi sağlamak için oldukça uzun zaman ve emek harcar ama asla istenilen sonuca ulaşamaz.

5.Koruyucu Ana-Baba Tutumu

Ana-babanın aşırı korumaları, çocuğa gerektiğinden fazla kontrol ve özen göstermesi anlamına gelir. El bebek gül bebek büyütülürler.Kucaktan yere indirilmezler. Aile tarafından çocuğun her çağrısına cevap verilir.Bir kral gibi her dediği hiç istisnasız anında yerine getirilmeye çalışılır.Bu tür çocukların üzerlerine titrenir.Ağlamasın,üşümesin,terlemesin hasta olmasın, yorulup incinmesin,mikrop kapmasın diye aile üyeleri ellerinden gelen tüm gayreti gösterir.Adeta çocuk bir cam fanus içinde büyütülür.

Aşırı koruyucu ve abartılmış sevgi ile büyütülen çocuklar hayata ve sosyal yaşama gereğince hazırlanamazlar. Diğer kişilere karşı aşırı bağımlı güvensiz, duygusal kırıklıkları olan bir kişi olabilir Beceriksiz, çekingen ve sakar görünürler. Atılım ve başarıma gücünden, kendilerini kabul ettirme istek ve yeteneğinden yoksundurlar.İçlerindeki cevher kolay kolay su yüzüne çıkmaz . Çoğunlukla başarısız ve mutsuz olurlar.Toplumsal yaşam bir kavga ve bir güç yarışıdır.Çocuk bu yarışta baştan yenilgiyi kabul eder.Çocukta yarışma isteği dahi görülmez.Aileden uzak yaşamak çocuk için oldukça acıdır.

6.Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumu

Mükemmeliyetçi anne baba her şeyin en iyisini çocuğundan bekler.Kendi gerçekleştiremediği yaşantıları çocuklarının gerçekleştirmesini ister. Mükemmeliyetçi anne babanın çocuğu sınıfın birincisi ve hatta okulun birincisi olmalıdır.Ayrıca çok iyi resim yapmalı,şarkı söylemeli,iyi konuşmalı,lider olmalı, iyi yüzmeli,koşmalı herkesin parmakla göstereceği örnek davranışlar sergileyen çocuk olmalıdır. Hayır !Böyle ailelerde çocuk asla çocuk olmaz.Çocukluğunu yaşayamaz.

Mükemmeliyetçi anne baba tutumuyla yetişen çocuklar sağlıklı gelişim gösteremezler.Kişilik ve karakter yapıları genelde çok katıdır.Esneklik görülmez.Onlar için bir şey ya siyahtır ya da beyaz.Hayatlarında gri ve diğer renkler yer almaz.Bir şey veya kimse ya iyidir ya da kötü.Çocuk daima bir çatışma içindedir.Kendi doğal iç güduları ve ağır kurallar arasında sıkışıp kalmıştır.Sürekli sevgi ve

nefret karışımı duyguları aynı anda yaşar.Çocuk her işte en iyisi ve en üstünü olmak ister.Fakat her işte istediği seviyeyi yakalamayınca hayal kırıklığına uğrar.Aşağılık duygusu çocukta gelişir."Bu durumu anne babama nasıl açıklarım?"düşüncesi çocuğu hiç yalnız bırakmaz.Anne baba doyumsuz olduğu ve hep daha hep daha dediği için çocukta da doyumsuzluk yerleşir.Çocuk nerede durması gerektiğini bilemez.Son noktayı onun yerine başkaları koyar.

7.Kabul Edici, Güven Verici Ve Demokratik Anne Baba Tutumu

Demokratik ana-baba, çocuğa içten ve derin bir sevgi duyar ve bunu şartsız olarak gösterir. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına hassastır. Davranışlarını ilgi ve anlayışla izler. Otonom benlik iradesine ve sağlıklı uyuma değer verir. Yaşına göre kendisiyle ilgili bazı kararları almaya çocuğu teşvik eder; önemli konularda alınan kararların nedenlerini çocukla tartışır, onun görüşlerine değer verir; sözel alışverişlere olanak sağlar. Hemen her konuda çocuğa iyi bir rehber olmaya çalışır Bu ana-babalar, engelleyici davranmamakta, çocuklarına makul sınırlar içinde özgürlük tanımaktadırlar

Demokratik ve güven verici bir ortam da yetişen çocuk , kendine ve çevresine saygılı ,sınırları bilen,yaratıcı,aktif, etkin, girişken, yaratıcı ilişkiler kurabilen, kendine karşı fikirlere saygı duyan, kendi inandıklarını sonuna kadar savunabilen ,atılgan, fikirlerini serbestçe söyleyebilen ve kendine ait fikirleri doğrultusunda hareket eden , kişilik ve davranışları açısından dengeli sorumluluk duyguları gelişmiş, kurallara ve otoriteye karşı körü körüne bağlı olmayan, hoşgörülü ,açık fikirli , anlaşılır, toplumsal ve uyumlu bir birey olarak yetişir.Böyle özelliklere sahip olan çocuğu kim istemez ki ?

Şimdiye kadar anlatmaya çalıştığım anne baba tutumları içinde en sağlıklı ve başarılı Olanı "**Güven Verici, Kabul Edici, Destekleyici, ve Demokratik**" anne baba tutumudur. Ancak bu yaklaşımla bedensel , zihinsel, ve ruhsal açıdan sağlıklı bireyler yetişebilir.

DEĞİŞİM İÇİN BİR BAŞLANGIÇ YAPMANIN ZAMANIDIR.
NEDEN BU GÜN OLMASIN?
KAYBEDEBİLECEĞİNİZ HİÇ BİR ŞEY YOK .
AMA KAZANACAĞINIZ ÇOK ŞEY VAR.
ÇOCUKLARIMIZ...

Gerçeği görmeniz dileğiyle , sevgiyle yaşayın .

REHBERLİK SERVİSİ